

колективно і цим перемагають: жерці, які заправляють всім життям стародавніх Фів, швидко здають свої позиції, прибирають поганого начальника та злодія Панеба, замінюють його новим. Але для юних читачів важливою стає не революційна ситуація, закладена в сюжет ззовні, самим соцреалістичним каноном, а історія дружби трьох хлопчиків, майбутнього художника Карі, сина міського садівника Туті та Рамеса, який мріє стати лікарем та лікувати бідних. *Historie* і *Geschichte* як би зрівнюють одна одну, відсуваючи революційну пропаганду на задній план.

1. Костецкая А. Новая книга о советской детской литературе и кинематографе. Детские чтения. № 17 (1). С. 343–351.
2. Матъе М. Э. День египетского мальчика: Историческая повесть. Москва: Детгиз, 1954. 128 с.
3. Матъе М. Э. Карі, ученик художника: Историческая повесть. Москва: Детгиз, 1963. 166 с.
4. A Companion to Soviet Children's Literature and Film. Ed. O. Voronina Brill's Companions to the Slavic World: Brill, 2019. 522 p.

Родян М. В.

Філософія постмодерну: сьогоденні тенденції

Філософія постмодерну — це напрямок, для якого характерним є критичне ставлення до основоположних припущень і тенденцій до універсалізації. Одночасно дана течія підкреслює важливість владних взаємин, персоналізації і дискурсу в процесі «конструювання» істини і картини світу. Для філософії постмодернізму характерно скептичне ставлення до простих бінарних опозицій, типових для структуралізму, де проводилася чітка відмінність між знанням і незнанням, прогресом і деградацією, пануванням і підпорядкуванням, а також присутністю і відсутністю. Філософія постмодернізму тісно пов'язана з великим корпусом текстів «критичної теорії». В цілому, ХХ століття можна розділити на дві (нерівні) частини — модернізм і постмодернізм: модернізм — 1890-ті — приблизно 1945 рік, та постмодернізм — починаючи з кінця Другої світової війни, а точніше, з 1968 року.

Постмодернізмом називається новий дискурс, особливий тип раціоналізму, стиль. Цей стиль можна охарактеризувати як відмову від загальноприйнятих положень, прийняття плюралізму та децентралізації наукових співтовариств, джерел знань і мовних ігор; увагу до відмінностей і різноманітності, а також прагнення їх засвоїти; готовність без сорому і страху приймати той чи інший вибір в умовах свободи думок; безмежні (нескінченні) можливості для інтерпретації реальності; замість використання звичних категорій часу і місця — прагнення зрозуміти реальність в її цілісності / автономності; боротьба з ідеєю поділу людини на душу і тіло і неприйняття домінування однієї абсолютної реальності. Існують три точки зору: 1) все є мова (наївний дискурсізм); 2) все, що ми можемо знати чи сприймати, є мова; 3) все, що ми можемо знати і сприймати, ми знаємо і сприймаємо за допомогою мови, тобто ми ніколи не можемо бути впевнені в точності наших знань і сприйнятті світу, які переломлюються через призму мови [1].

Постмодерністи також обрушуються на давню віру в об'єктивність. Об'єктивність в звичному сенсі стає міфом, але без осмисленої мети і перспективи неможливо будувати аргументацію, інтерпретувати події і навіть просто збирати дані, тому подобою об'єктивності, її заміною в постмодернізмі виявляється інтерсуб'єктивність, тобто сукупність інтерпретацій, точок зору, що дають максимально об'єктивну, наскільки це можливо, картину.

Більшість теоретиків постмодернізму відмовилися від пошуку абсолютної істини. Однак вони визнають те, що можна назвати «локальною істиною», тобто факти, з приводу яких ми досягаємо згоди через спільне спостереження або угоду. Крім того, постмодерністи вважають істинними основні постулати математики і науки. Але навіть ці істини можуть бути розглянуті як локальні або обмежені, оскільки застосовуються до явищ і подій настільки звичних, що ми вже не замислюємося про локус їх застосування. Насправді вони можуть бути локальними, але область їх застосування настільки широка, що вони здаються майже універсальними.

Сьогодні більшість філософів поділяють постмодерністське неприйняття Істини з великої літери, але для постмодерністів це не-

прийняття супроводжується випадом проти класичної епістемології. Постмодерністи вважають, що марно шукати один всеосяжний опис для всіх знань. Натомість вони пропонують створити соціологію знання, що відповідає на питання, як пов'язані знання і влада, як виникають різні області знання, кому це вигідно, а хто опиняється в збитку, і що за мова зароджується і розвивається в наукових спільнотах. З одного боку, постмодернізм передбачає створення нової епістемології, а з іншого — радикальний перегляд класичної епістемології.

Ніщо не характеризує інтелектуальні тенденції в ХХ столітті так, як зростаюча увага до проблематики природи людського знання. Ці тенденції відомі під ім'ям постмодернізму, який, незважаючи на свою спірність, останні два або три десятиліття вказує на небезпеку догматизму, ставить важливі питання, що стосуються обґрунтованості претензій знання, і, таким чином, крім усього іншого, привертає нашу увагу до поняття ідеології і політичного ризику ідеологічного панування. Таким чином, останнім часом акцент ставиться на понятті демократії і її вплив на освітні програми.

Таким чином, ми бачимо, що постмодерністська теорія вносить свій внесок в переконання, яке міцніло протягом другої половини минулого століття, в тому, що знання і політика нерозривно пов'язані і що нам загрожують серйозні політичні небезпеки, загрози особистої свободи і соціальної демократії. Тому ми повинні бути постійно напоготові і не втрачати пильність. У загальному сенсі ці тенденції пов'язані зі збільшенням впливу ліберальних ідей в галузі освіти, зокрема, тих, що пов'язані з американською і європейською прогресистськими традиціями [2]. Конкретно, вони проголошують створення філософії освіти, що підкреслюють роль толерантного мультикультуралізму в сфері освіти і, нарешті, зростаючий інтерес до самоосвіти, коли педагог виконує функцію консультанта.

1. Анкерсмит Ф. Нарративная логика. Семантический анализ языка историков. М.: Идея-пресс, 2003. 360 с.
2. Кукарцева М. А. Современная философия истории США. Иваново: Ивановский государственный университет. 1998. 215 с.